

Schriftlezing: Psalm 12; [Psalm 101]

Tekst: Psalm 12

Ps. 33:1,2

Ps. 119:39,40

Ps. 12:1,2,3,4,5

Ps. 101:1,2,3,4,5,6

Lb. 409:1,2,5

Gehouden te: Baflo, 01-08-10 (9.30 u.)
 Blokzijl, 08-08-10 (9.30 u.)

Thema: Tegen corrupte communicatie de zuivere woorden van de HEER!

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jong en oud,

1. Geleuter en grootspraak

Er wordt wat af geleuterd in de maatschappij. Grote woorden vliegen je van alle kanten om de oren. Via kranten, radio, televisie, internet. Het is een bombardement van verbaal geweld.

Neem de politiek. Grote beloften bij de verkiezingen. "We zullen dit; we zullen dat. Als onze partij wint en aan de macht komt, dan wordt het heel anders in Nederland. Dan doen we....."

Maar dan komt er een kabinetsformatie. En dan moet er onderhandeld worden. Er moeten compromissen gesloten worden. En de grote woorden van de verkiezingsstrijd en het verkiezingsprogramma worden bijgesteld of ingeslikt. Ze kunnen niet waar gemaakt worden, blijkbaar. En de kiezers voelen zich bedrogen, ter linker- of ter rechterzijde van het politieke spectrum. Ze wenden zich teleurgesteld af en nemen het recht in eigen handen. Niet goed te keuren, wel te begrijpen, zeker van mensen die altijd zitten in de hoek waar de slagen vallen. En die geen weerwoord hebben tegen de grote monden van anderen.

Je vraagt je af: Wat zijn mensenwoorden eigenlijk waard? Wat zijn de woorden van leiders in de maatschappij en de kerk waard?

We constateren compleet corrupte communicatie. Totaal bedorven is de omgang tussen mensen, van hoog naar laag en op gelijk niveau. We delen er zelf ook in en doen er aan mee.

We lezen vandaag Psalm 12. En we herkennen het beeld dat David schetst van hoe het in zijn maatschappij toegaat.

*"..... Niemand is nog trouw,
geen mens spreekt nog waarheid.*

*Ze beliegen elkaar allemaal,
vals en verraderlijk is hun woord."* (vs. 2,3)

Als voor vandaag geschreven!

Leugen en bedrog heersen in het land, in de maatschappij. Je kunt niet meer op een ander aan. Zelfs niet op de overheid. Dat is het algemene beeld, terwijl de mensen snakken naar waarheid, duidelijkheid, betrouwbaarheid en oprechtheid van wie vooraan staan en voorop gaan.

Het is vandaag kennelijk niet anders dan toen, ongeveer drieduizend jaar geleden. Het maakt een psalm als Psalm 12 herkenbaar en zingbaar ook voor vandaag.

2. Herkenbaar en zingbaar

Veel herkenbaars dus, helaas. Het hart van de mens is niet veel veranderd in die drieduizend jaar.

Maar laten we niet vergeten dat er ook de nodige verschillen zijn tussen toen en nu, tussen de maatschappij van David en die van ons.

David – of wie de dichter van Psalm 12 ook maar is – leeft niet in een gesecculariseerde samenleving zoals wij, begin 21^e eeuw na de geboorte van Christus in West – Europa. Toen was er geen sprake van scheiding van kerk en staat.

David's maatschappij is de samenleving van het volk Israël, het volk van God, levend in het beloofde land met de wet van God en van Mozes als richtsnoer op de achtergrond. Kerk en staat zijn een eenheid, gezegd met de begrippen van vandaag. Alles is ineen gevlochten.

Als je dat beseft, is de schets van vers 2 en 3 nog dubbel zo erg. Dan komt het nog veel harder aan. Want dan constateer je: zo is het bij Gods volk. Zo verschrikkelijk is het kennelijk in de gemeente van de HEER. Wantoestanden!

*"..... Niemand is nog trouw,
geen mens spreekt nog waarheid.*

*Ze beliegen elkaar allemaal,
vals en verraderlijk is hun woord."* (vs. 2,3)

Dan is het ver heen met Israël, met Gods gemeente, als dat gezegd moet worden. Stel dat je dat van onze gemeente vandaag zou moeten zeggen, of van onze Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) of van de hele kerk van Christus

We mogen ons dan wel dood schamen en ons als de wiedeweerga bekeren tot de levende God en zijn woord met belijdenis van onze schuld.

We proberen nog even nader in te zoomen op de situatie, waarin de psalm is geschreven. Maar dat lukt niet helemaal. De precieze situatie blijft onduidelijk.

Wanneer David de dichter is – en daar gaan we maar van uit – dan komt de situatie van de vervolging door Saul het meest in aanmerking. Toen had David – Gods kandidaat koning – erg te maken met verraad, met bedrog van volksgenoten en vrienden. Andere psalmen uit dezelfde periode laten dat merken.

Ik denk aan de psalmen als 52 (*"Een kunstig lied van David, toen de Edomiet Doëg naar Saul was gegaan en hem had meegedeeld: 'David bevindt zich in het huis van Achimelech.'"*)

Of Psalm 54 (*"Een kunstig lied van David, toen de inwoners van Zif aan Saul waren gaan zeggen: 'Weet u niet dat David zich bij ons schuilhoudt?'"*)

Wat een verraderlijkheid en bedrog, waar David toen mee te maken had.

En als dat de sfeer was, waar David mee te maken had, dan zal het tussen de mensen onderling wel niet zo veel anders zijn geweest.

Corrupte communicatie alom. Dat is het algemene beeld. En zo voelt David het ook. Tegelijk is de psalm op dit punt zo algemeen, dat veel gelovigen in later tijd zich er in herkend hebben. Mensen die op hun beurt en in hun tijd met zulke bedorven communicatie en zulk verraderlijk spreken te maken hebben gehad.

Zoals zo vaak de zwakken, de armen. Dat zijn in de Bijbel meestal de rechtvaardigen, de mensen die zich in al hun zwakheid houden aan het woord van de HEER, die oprecht trouw zijn aan God en zijn verbond.

De profeten wijden er in hun spreken en geschriften vele waarschuwende en oordelende woorden van God aan.

We concluderen: de psalm is zingbaar in heel veel tijden en situaties. Wanneer de zwakken en armen te lijden hebben onder de grootspraak en het blufpoker van machthebbers en haantje-de-voorsten, de goedgebekten, die gespeend zijn van elke vorm van bescheidenheid en zelfrelativering.

Hoe raak is de typering van David in het indringende gebed tot God van vers 4 en 5:

*"HEER, snijd hun valse tongen af,
snoer de monden vol grootspraak*

*die zeggen: 'Met onze tong zijn we sterk,
onze mond helpt ons, wie kan ons aan?'"*

Hier heb je puur verbaal geweld. De grootsprekers menen met hun woorden (haast) onoverwinnelijk te zijn. Niemand kan hen de baas, verbaal en fysiek niet, ronken ze. Ze voelen zich heer en meester op het zwaard van het woord. Niemand heeft ervan terug, denken ze. Die zwakken, die armen, dat klootjesvolk Daar hoef je niks mee.

Eigen meester, niemands knecht. Ook niet van God. God is voor hen geheel buiten beeld. Met Hem hoeven ze ook niet te rekenen.

Pochen en branie kenmerken hen. Niet te zuinig...

Het is de zonde van de hoogmoed, die ook bij ons diep van binnen zit en die soms zomaar tot uitbarsting komt. De wortel van heel veel kwaad, om te beginnen met woorden.

Wat hebben woorden veel macht, ten kwade of ten goede!

3. Radicale taal

Tot nu toe hebben we een paar woorden van de psalm overgeslagen in onze aandacht. De woorden waarmee David begint na het opschrift.

"Grijp in, HEER!"

Met die woorden komt David bij ons binnen. Je zou bijna zeggen: Zo valt hij bats boem het huis binnen. Bij God de HEER.

Zo hoog is de nood gestegen. Zo ernstig is de situatie, dat David de roep om het ingrijpen van God de HEER er als eerste uit gooit. Dat komt rechtstreeks van zijn hart. Hij richt zich direct tot God in het geloof, dat de HEER machtig is om in te grijpen.

De leugenachtigheid van de mensen heeft nu lang genoeg geduurd en is zo algemeen, dat er ingegrepen moet worden. Ook ter wille van de naam van de HEER. Die kan dit toch niet langer toelaten...

Een radicale ingreep van Gods kant is nodig en zeer gewenst.

*"HEER, snijd hun valse tongen af,
snoer de monden vol grootspraak..." (vs. 4)*

Dat is heel radicale taal. Even radicaal als de woorden van de Heer Jezus:

"Als je recheroog je op de verkeerde weg brengt, ruk het dan uit en werp het weg.

.....

En als je rechterhand je op de verkeerde weg brengt, hak hem dan af en werp hem weg." (Mat. 5:29,30)

Letterlijk bedoeld? In elk geval wel heel radicaal.

'HEER, laat al die grootspraak stoppen,' vraagt David dringend aan God. 'Grijp in! Maak een einde aan de leugenachtigheid en de verraderlijkheid van de grootbekken, de bluffers.'

U, HEER, kunt het. Want uw woord is veel en veel sterker dan dat van de grootste schreeuwers onder uw volk en onder de mensen.

En God gaat ingrijpen! Hij zegt het zelf.

Gods woorden zijn geen loze woorden, waarvan je maar moet afwachten of Hij ze ook waar maakt. Bij mensenwoorden moet je het vaak nog zien, of men ze houdt. We beloven wel, maar "Ik kom wel een keer langs....." Ja ja.

Bij God de HEER is het niet onzeker. Geen moment; geen woord dat uit zijn mond uitgaat.

*"Om hen sta ik op,' zegt de HEER,
'ik breng de redding die zij verlangen.'" (vs. 6)*

Hier hebben we het kernwoord van de psalm. De woorden van de HEER zelf.

'Ik sta nu op en breng de redding, die de zwakken en armen verlangen. De mensen die zo lijden onder het geweld van de grootsprekers.'

De HEER zegt het zelf. Het kan zijn dat een priester of profeet vanuit het heiligdom die woorden van de HEER aan David doorgeeft. Het kan evengoed zijn, dat David ze destilleert uit de Bijbel, uit wat God tot dan toe heeft gezegd en laten zien. God is de HEER, die redt. Dat is immers zijn naam. En David kent die naam.

'Ik sta op. Ik breng redding,' zegt de HEER.

Dat is de boodschap van heil en redding voor de zwakken en armen, voor de rechtvaardigen, die er nog zijn onder het volk en in de wereld.

Gods aandacht en liefde gaan juist naar hen uit. Dat blijkt uit heel zijn woord. In het Oude en het Nieuwe Testament. Zo is God de HEER!

4. Tegenstelling en remedie

Tegen corrupte communicatie de zuivere woorden van de HEER!

Zo heb ik het thema van de preek geformuleerd. En op die manier heb ik, naar ik meen, ook de boodschap van Psalm 12 samengevat.

Dat thema vraagt op dit punt in de preek nog wat nadere toelichting. Over de corrupte communicatie heb ik al genoeg gezegd in het voorgaande stuk van de preek. De zuivere woorden van de HEER komen straks aan de orde.

Maar nu eerst, hoe verhouden zich deze twee begrippen. Dat probeer ik te zeggen met dat 'Tegen corrupte communicatie de zuivere woorden van de HEER!'

Tegen... Dat woord herbergt voor mij twee elementen. Er is in de eerste plaats een geweldige tegenstelling tussen die corrupte communicatie en de zuivere woorden van de HEER. Radicaler kan een tegenstelling nauwelijks zijn.

Het contrast onzuiver – zuiver. De tegenstelling leugen – waarheid. Verraderlijkheid tegenover bescherming. Grootspraak tegenover bescheidenheid. Die tegenstellingen zijn tastbaar in de psalm.

Een ander aspect is nog belangrijker. Tegen de corrupte communicatie de zuivere woorden van de HEER. Dan zijn de zuivere woorden van de HEER de remedie tegen de leugenachtigheid en de ontrouw van mensen met hun grootspraak.

Tegen hoofdpijn en kiespijn gebruik je paracetamol. Om die pijn te bestrijden en terug te dringen.

Datzelfde doen de zuivere woorden van de HEER met de corrupte communicatie van mensen. Het is het geneesmiddel daartegen. Het helende woord waarmee God zelf de leugen neutraliseert, onschadelijk maakt en overwint.

God zei het toch: "Nu grijp ik in. Om hen sta ik op en breng ik de redding die zij verlangen."

En David heeft God gevraagd om de monden vol grootspraak te snoeren, de valse tongen af te snijden. Daar zijn de zuivere woorden van God het geëigende middel voor in Gods mond en in Gods hand.

Gods zuivere woorden zijn – andere vergelijking – de vitamines voor de zwakken, zodat ze herleven en sterk zijn en staande kunnen blijven te midden van het verbale geweld van de grootsprekers.

Tegen de zuivere woorden van de HEER heeft de duivel uiteindelijk ook geen verweer. Daar heeft hij niet van terug. Immers één woord van God al kan hem vellen.

David zegt van de woorden van God:

"De woorden van de HEER zijn zuiver als zilver, gesmolten in de smeltkuil, gelouterd tot zevenmaal toe." (vs. 7)

Het gaat om het aller-zuiverste zilver in deze beeldspraak. Er is geen vuiltje meer in overgebleven na dat zevenvoudige louteringsproces in de smeltoven.

Zo zuiver zijn nu de woorden van de HEER. Zuiverder kan niet. Volmaakt zijn ze dus. In Spreuken 25:11,12 lezen we iets vergelijkbaars.

"Het juiste woord op de juiste tijd is als een gouden appel op een zilveren schaal.

Een wijze vermaning voor een luisterend oor is als een gouden ring, een sieraad van het zuiverste goud."

Hoe kostbaar en sierlijk kunnen wijze woorden van mensen zelfs zijn: 'een sieraad van het zuiverste goud.' Een pronkjewail in golden raand.
Als dat al van sommige mensenwoorden geldt, hoeveel te meer dan van de woorden van de HEER.

Van het aller-zuiverste zilver zijn ze. Meer dan 24 karaats goud kunnen we ook zeggen. Of: van het aller-zuiverste water.

Dus: Tegen corrupte communicatie de zuivere woorden van de HEER!

Dat is ook een les die David en zijn zangers ons leren. Let op wat God de HEER zegt. Betrouwbaar is het als niets anders ter wereld. Betrouwbaar is het woord van God.

5. Steen in de vijver

Als God de HEER ingrijpt, zoals Hij zegt, verdwijnt dan in één klap alle corruptie en leugenschap onder Gods volk en onder de mensen? Is er dan ineens een volmaakte wereld en een volmaakte samenleving?

Nee, zo werkt het niet. Maar de kracht van de zuivere en de zuiverende woorden van de HEER is wel merkbaar. Bij voorbeeld, doordat God de zwakken en armen beschermt tegen de schare bluffers en grootsprekers. Zo beschermt en behoedt, dat de zwakken er niet compleet onderdoor gaan. Maar dat ze hun rug rechten en staande blijven temidden van al het verbale geweld.

Met de woorden van de HEER sta je sterk in de samenleving. En met de naam van de HEER ben je onoverwinnelijk. Want God staat achter je.

Ja, verraders blijven overal rondsluipen en onder de mensen verbreidt zich het kwaad.

David schetst het in het laatste vers van de psalm. Dat is de realiteit. Het wordt in deze bedeling in veel opzichten niet anders. Zwakken en armen zijn altijd het mikpunt van brallers en veelpratens. Maar de HEER is er met zijn zuivere woorden, die uiteindelijk alle onzuiverheden wegbranden.

De woorden van God zijn in de wereld als een steen in de vijver. Vanuit het centrum golven en waaieren ze effectief uit in de samenleving. Die van Israël in Davids dagen en in die van ons.

En wanneer David koning is, begint hij de woorden van God effect te geven in zijn regering en rechtspraak. Dat lezen we in zijn regeringsverklaring in dichtvorm in

Psalm 101.

Bijna aan het eind van de preek gekomen, lees ik die psalm met u.

*"Van David, een psalm.
Ik wil zingen over trouw en recht
in een lied voor u, O HEER,*

*2 nadenken over de volmaakte weg –
wanneer zult u bij mij komen?
Ik handel met een zuiver hart,
ook in mijn paleis,*

*3 niets staat mij voor ogen
wat boosaardig is.
Gedraai, ik haat het,
ik laat mij er niet mee in,*

*4 sluwheid houd ik ver van mij,
het kwaad wil ik niet kennen.*

*5 Wie heimelijk een vriend belastert,
leg ik het zwijgen op,
een trotse blik, een aanmatigend hart
verdraag ik niet.*

*6 Mijn oog zoekt de getrouwen in het land,
met hen wil ik mijn woning delen.
Wie de volmaakte weg bewandelt,
mag mij dienen.*

*7 In mijn paleis is geen plaats
voor wie liegt en bedriegt,
wie onwaarheid spreekt
komt mij niet onder ogen.*

*8 De schuldigen in het land
breng ik elke morgen tot zwijgen,
uit de stad van de HEER verdrijf ik
allen die onrecht begaan."*

In Davids paleis beginnen waarheid en getrouwheid. En van daar uit waaiëren de zuivere woorden van de HEER uit over de stad (Jeruzalem), het land (Israël) en de wereld. Het zijn de golfslagen van het woord van God.

Koningen en regeerders moeten corruptie in eigen kring niet toelaten, ja met kracht bestrijden door effectief de woorden van de HEER een plaats te geven en er naar te handelen. Dan werkt het ongetwijfeld door in de samenleving. Zo krachtig zijn Gods woorden wel.

En in de kerk is het niet anders.

De zuivere woorden van de HEER zijn remedie en kracht voor wezenlijke communicatie tussen mensen, tussen gelovigen in het bijzonder.

Heel eenvoudig heeft de Heer Jezus zelf het aan zijn leerlingen geleerd, de grondregel voor betrouwbare communicatie:

"Laat jullie ja ja zijn, en jullie nee nee; wat je daaraan toevoegt komt voort uit het kwaad." (Mat. 5:37)

Betrouwbaar is het woord van God. Daar kunnen we het mee doen.

Amen.